

Matajur

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Lit. 25.—

VIDEM, 16. - 31. JULIJA 1954.

URDNIŠTVO in UPRAVA via Mazzini, 10 - Videm - Udine

Leto V. — Štev. 93

Naročnina: letna 500.— lir, 6 mesečna 300.— lir.

O, če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

KAJUH

O deželni avtonomiji

Po petletnem molku o vprašanju deželne avtonomije s posebnim statutom, ki bi jo morali podeliti deželi Furlanija-Julijška Krajina, smo izvedeli iz italijanskega tiska v Vidmu, da je vprašanje deželne ureditve zopet postal aktuelno. Pri pokrajinski upravi v Vidmu so namreč v zadnjem času imenovali posebno komisijo za proučevanje tega vprašanja, ki ima nalogo, da na podlagi izkušenj v drugih deželah s posebnim statutom izdela statut za našo deželo in ga predloži rimske zbornici v odobritev.

Komisijo sestavlja predsednik pokrajinske uprave odv. Candonini, župan iz Humina senator Fantoni in pokrajinski odborniki: odv. Asquini, odv. Malattia, odv. Zambruno, prof. Vicario in generalni tajnik dr. Zanon. Na podlagi informacij iz istega vira bo ta komisija poslovala razdeljena na tri podkomisije za tri različne sektorje, ki jih je treba proučiti in sicer: 1) splošna ureditev dežele; 2) njene funkcije; 3) njene finance.

Kot je razvidno iz navedenih imen, ni v komisiji nobenega zastopnika slo-

venske narodne manjšine. To je jasen dokaz, da nameravajo tudi tokrat oblasti popolnoma prezreti naš obstoj.

Zato se nam zdi potrebno zavzeti naše stališče proti tej novi diskriminaciji. Nikakor ni mogoče govoriti o deželni avtonomiji, ne da bi priznali in vnesli v deželni statut pravice, ki pritičajo nam Slovencem.

Člani omenjene komisije in v prvi vrsti odv. Candonini, ki je njen glavni zupan, bi ne smeli pozabiti, da živi v videnem pokrajini kar 60.000 Slovencev, katerim ni mogoče zanikati pravice do svojega zastopstva ne samo v tej komisiji, ampak tudi v pokrajinski in deželni upravi ter v obeh rimskih zbornicah.

Slovenci iz Beneške Slovenije zahtevajo izvedbo te svoje pravice. Če je bila Furlaniji v republikanski ustavi priznana pravica do deželne avtonomije s posebnim statutom, je bilo to predvsem zato, ker živi tu slovenska narodna manjšina. Logična posledica je torej, da mora biti statut za deželo Furlanija-Julijška Krajina podoben onemu za deželo Trident-Gornje Poadižje, v vsakem oziru pa tak, da zajamči slovenski narodni manjšini možnost zaščite njenih narodnih in gospodarskih koristi v okviru dežele.

Novi predpisi za izdajo potnih listov

Kvesture po vsej Italiji so prejele nova navodila glede izdaje potnih listov. Ta navodila predvidevajo izdajo in obnovo potnih listov za ljudi, ki niso izseljenici, za izseljenice in za državljanje, ki imajo manj kot 15 let.

V tem oziru moramo pojasniti, da veljajo pred zakonom in po pravilih za izseljenštvo kot izseljenici oni državljanji, ki gredo v inozemstvo izključno zato, da bi dobili kakšno delo, ali pa gredo k svojem kot so mož ali žena, starši, otroci, bratje, strici, nečaki, vnuki itd., ki so že odšli na delo v inozemstvo. Za to kategorijo izseljencev ni potreba kolekovati dokumentov za potni list.

Tisti pa, ki nameravajo iti v inozemstvo bodisi kot turisti, bodisi za trgovino, na študijsko potovanje itd. spadajo

Pred več kot sto leti je prvi slovenski pesnik Beneška Slovenija Peter Podreka pisal v slovenski list »Slovenska Bčela«, ki je izhajal v letih 1850 do 1853 v Celovcu (Klagenfurt) pod uredništvom Antona Janežiča. Podreka je bil takrat še mlad kaplan v Trčmunu in je bistro opazoval prilike doma po vseh Beneške Slovenije in po ostali Sloveniji. Takrat še ni bilo državne meje med Slovinci na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in med Slovinci v videnem okraju. Čepravno je tudi Beneška Slovenija spadala takrat pod avstro-ogrsko monarhijo, so pa v italijanskih pokrajinal Avstrije: v Lombardiji in Benečiji (Regno Lombardo-Veneto) vladali razni predpisi različni od tistih v slovenskih pokrajinal. Mladi pesnik Podreka je bil naročen na vse slovenske liste, ki so izhajali pred sto leti v raznih slovenskih mestih. Ni pa dobival vseh števil, ker se je marsikateri list izgubljal na pošti kot sedaj naš »Matajur«. Toda bilo je še huje. Nekateri listi, ki so izhajali v Sloveniji, kot na primer nedolžni tedenik »Novice«, pišan za preprosto slovensko ljudstvo, ni smel prihajati v Beneško Slovenijo.

Nekateri naši ljudje so zmotnega mišljena, ker misijo, da so začeli italijanizacijo slovenskega prebivalstva v Bene-

ski Sloveniji šele po letu 1866, ko je bila Beneška Slovenija priključena novi zedinjeni Italiji. Italijanske oblasti so začele z italijanizacijo beneških Slovencev že davno prej, že takrat, ko je začelo med Italijani v raznih italijanskih državnicah v pokrajinal gibanje, da bi se ustanovila enotna zedinjenja Italija. Že več desetletij, preden je bila Beneška Slovenija priključena leta 1866 Italiji, je bil uradni jezik v uradih in v takrat zelo redkih šolah samo italijanski. Nič kaj prijazno niso gledale avstrijske oblasti v Benečiji (Veneto) na prihajanje slovenskih listov ali knjig v Beneško Slovenijo. V vseh teh avstrijskih uradih, so bili namreč samo navdušeni Italijani. Po sodnjam in v vseh ostalih uradih se je uradovalo samo po italijanski. Ko je prišla Italija leta 1866 v te kraje, se po uradih in šolah ni veliko spremenilo. Novi italijanske oblasti, ki so prišle namesto starih avstrijskih, so italijanizacijo s pomočjo šol in uradov le še povečale. Ubogi Peter Podreka se je moral celo življeno do leta 1889, ko je umrl, boriti z uradniki, ki so bili pod Avstrijo in pod Italijo, zmeraj samo Italijani, da bi dobil kako slovensko knjigo ali slovenski list. Sicer pa naj on sam pove, kakor je napisal pred več kot sto leti za »Slovensko Bčelo«, kako je bilo takrat pod vedralno Avstrijo za Slovence v Beneški Sloveniji. Pravzaprav skoraj nič drugače kot leta 1954 v demokratični italijanski republiki. Takole piše Podreka:

»Kakor je znano, živi nas Slovence okoli 20.000 tukaj na Laškem v videnem okraju... Slaveni na Laškem smo odsekani udje matere Slave in nič ne vemo, kako napredovajo bratje Slovani. Pri nas ni nobenega časopisa slovenskega zunaj »Zgodnjie Danice«, na katero sem samo jaz naročen. Prvo polovico leta sem bil naročnik »Novic«, zdaj nimam še teh, ker časopis »Novice« ni dovoljen od gospodke prihajati na Laško. Odkar je začel izhajati časopis »Slovenija« in potem »Ljubljanski časnik«, sem bil vedno njun naročnik, ker pa sem videl, da listi pogostoma so se mi izgubljali na pošti, sem prostovoljno odstopil. Ni čudov tedaj, da je huda zima v naših snežnikih od slovenskih dogodov, ker ni med nami še enega časopisa slovenskega ne. Pri nas je vse le po laškem, uradno narečje je laško, časopisi so laški, ni-

mar se pečamo le z Lahom, ni je lučice slovenske, da bi nam razsvetlila žalostne temote. Kaj storiti? Kaj početi? Zdaj štiri leta še slovenske molitvene bukve so bile po deželi redke kakor bele muhe; od treh let sam sem jaz raztrošil za 300 glid slovenskih molitvenih bukvec po deželi. Oh, kako zdaj zvesto berejo jih naše mladice in fantini! Kako milo jim v srce sega svoje narečje! Po vseh srejnah naše okolice zdaj se učijo slovensko brati. — Pa vse to bo nič, ako naše sole po deželi ne bodo laško-slovenski, česar ne morejo zadobiti. Naše upanje in naša tožaža v naši žalosti je občno ljubljeni in spoštovani gospod minister za uk in božičstje, slavni grof L. Thun; ta, ki se je Slovenc v na Ogrskem usmilil, tudi Slovenc na Laškem pozabil ne bo!

»Matajur« in naši izseljenci

Kolikoga pomena je danes časopis več prav vsak, saj je danes le malo kulturnih ljudi, ki ne bi čitali vsaj dnevne časopisja. Samo z dnevnim časopisjem pa je malokdo zadovoljen, ker v njem dobi le malo zanimivih novic iz svojega rojstnega kraja. V te čitatelje so všeti posebno izseljenici, ki imajo svoje misli obrnjene vedno proti svoji domači zemlji. Kako ne bi bili v mislih vedno doma, saj so tam pustili svoje starše, brate, sestre, sorodnike in prijatelje in žele vedeti kako se jim godi. Z veliko nestrenostjo pričakujejo njihove novice in se jim ob stalnem prejemanju lista odkrije splošno stanje domače zemlje. Zato lahko porečemo, da človek, pa naj si bo delavec, kmet ali intelektualec, ki ljubi svojce in domačo zemljo, ne bi smel biti brez časopisa.

In vendar temu ni tako. V Franciji, Belgiji, Švici in drugih evropskih in prekoceanskih državah živi na tisoče naših izseljenecov in od teh jih je mnogo, ki ne prejemajo našega lista. To žalostno dejstvo nas sila, da se moramo ponovno obrniti na naše izseljence s prošnjo, naj si vendar vzamejo toliko časa, da to vprašanje resno vzamejo v premislek. Ker nam naše upanje pravil, da bodo prav razumeli, vidimo že sedaj, da bomo v bodoče dobili celo vrsto novih naročnikov.

Ker pa tudi vaši dragi svojci žele vedeti kako se vam godi v tujini, bi bilo prav, da pošljete našemu uredništvu od časa do časa kakšen dopis. To bi tudi doli priporočilo za pestrost našega lista. Vsak naj bi poskusil delati z vsemi možimi na tem, pa bi lahko v kratkem času imeli tak časopis, kakršnega si žele vaši svojci in tudi vi sami. Če pa bomo čakali, da bodo to drugi naredili, se to nikdar ne bo zgodilo. Torej vsi na delo!

PRI NAS IN PO SVETU

OBRAMBNI ODBOR RIMSKEGA PARLAMENTA je odobril zakonski náčrt vlade za ratifikacijo pogodb o Evropski obrambni skupnosti.

18. VOJAKOV-ALPINCEV je našlo smrt pri hudi avtomobilski nesreči v bližini Pontedilegno.

V ŽENEVI so francoski in vjetminški zastopniki podpisali sporazum o prenehanju sovražnosti v Indokini, ki je trajala osem let.

VLADA JE SKLENILA, da bo povisila s 1. avgustom družinske doklade delavcem.

Razdelitev obdelovalne površine v Beneški Sloveniji

Kot smo že ob drugih prilikah poročali, nimamo v Beneški Sloveniji velikih zemljiskih posestev in tudi srednjih posest obstaja le izjemoma. Obsežna površina je, z izjemo nekaterih predelov, ki so last občin, razdeljena na majhne

obdelovalne površine, ki jih skoraj vse obdeluje neposredno lastnik sam.

Razpredelnica, ki jo tu spodaj objavljamo, se nanaša prav na kmečko posest kot obstaja po posameznih občinah Beneške Slovenije. Pri tem pa ne smemo

pozabiti, da so tudi taka mala posestva razdeljena na zelo majhne parcele. Često ima posestvo, ki meri v celoti eden ali več hektarjev, od 50 do 100 parcel, ki so razmetane po vsem področju dotedne občine.

OBČINE	do 1 ha		od 1,01 do 3 ha		od 3,01 do 5 ha		od 5,01 do 10 ha		od 10,01 do 20 ha		od 20,01 do 50 ha		od 50,01 do 100 ha		od 100 do 500 ha		čez 500 ha		Skupaj	
	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha	št.	ha		
Ahren	119	52	161	325	173	665	147	976	28	365	7	209	1	60	3	601	—	—	639	3253
Brdo	63	46	110	192	89	353	134	952	71	1093	22	632	—	—	1	141	1	990	491	4399
Dreka	10	3	52	113	53	215	92	628	12	143	—	—	—	—	—	—	—	—	219	1102
Fojska	164	65	207	411	168	656	184	1286	77	992	7	185	—	—	1	150	—	—	808	3745
Grmek	12	7	33	66	66	273	93	666	42	555	3	63	—	—	—	—	—	—	249	1630
Neme	237	120	338	630	157	587	112	773	141	201	3	80	1	68	—	—	—	—	862	2459
Podbonesec	30	18	75	155	89	361	235	1658	19	1598	21	524	—	—	—	—	—	—	569	4314
Prapotno	31	15	86	162	55	219	107	749	38	509	19	522	1	57	1	105	—	—	336	2338
Rezija	210	100	194	372	99	391	85	561	25	367	1	30	1	56	—	—	1	7483</td		

GRMEK
Kamun premalo skarbi za Rukin

Rukin je majhna vas garmiškega kamuna, an leži 652 metru nad morjem. Oblasti, posebno domača kamunska uprava, so vas nimar zanemarjale. Kmetje imajo tle svoja majhna posestva, ki jih skarbovno obdelujejo, pa se ne morejo z njimi preživljati, ker je zemja malo rodotivna. Na majhnih njivicah, podprtih z zidovi, de ne odnesre voda zemju do dolino, pardelajo le tarkaj, de se preživijo kajnske tri mjesce u ljetu. Zato muorajo tud iz te vasi moški an žené hoditi po svetu s trebuhom za kruhom.

Kar je ministrstvo za javna dela (Ministero dei Lavori Pubblici) pred štjerimi ljeti odobrilo nekaj milijonu lir za napraviti potrebne vodovode po naših gorskih vaseh, so tud ljudje iz Rukina nardil prošnjo, de bi zgradil nov vodovod, ker tisti, ki so ga vaščani sami nardil pred 50 leti, ni biu zadost za vaške potrebe an so večkrat ostali brez vode ljudje an živila. Prošnja je bila uslušana an kar so zgradili vodovode po ostalih vaseh, so napejali vodo tud u Rukin. Podri so stari vodovod an nekaj teden je dobro ščurjela voda na vasi. Ker pa je biu vodovod slabo naret, se je voda naenkrat ustavila an Rukin je brez vode že tri ljeta. Ljudje iz Rukina so se že večkrat partožili na kamun u Grmeku. Sevjeda so jim tam obečal, de jim boju popravili vodovod, a do donáša tegu še njezo nardil. Zato je pravijo Rukinčani: »Poznajo nas le, ku je trjeba plačat dajila, kar jim pa guorimo o naših potrebah, so gluhi an sljepi.«

Zavoj nemarnosti oblastnikov muorajo hodi ljudje deleč po vodo. Ker se ne je nobedan pobrigat zanje, so se obarnili na nas an nas prosili, naj napišemo u naš žornal, kakuo se godi našim ljudem u gorskih vaseh. Povjedal so nam tud, de ne marajo več na kamunu ljudi, ki se ne ječoje pobrigat zanje. Sedanja kamunska uprava premalo skarbi za svoje ljudi an zato boju Rukinčani išči ob prihodnjih volitvah: »na naš kamun ne več tajšnih mož, ki ne znajo braniti naših interes!«

KONJ GA JE OKLU'

Pretekli teden je Rutarja Vincenca iz Gorenjega Brda oklju konj u roko. Konj se je basu par poti, ki peje iz Gorenjega Brda u Šeuc. Kar je tui Rutar, ki je šu tam blizu s košem na harbitu, odgnati konja s poti, se je konj ujezu an ga oklju u desno roko. Zato je muorou Rutar iti u mjeđihu u Sv. Lenart.

DOLENJE BRDO — Terezija Vogrič, Mohorova nevještja, je rodila prejšnji teden ljepega puobča, ki so mu dali ime Friderik. Mati an puobič sta oba zdrava.

Tud učiteljica Kručil Marija iz Hlodiča je rodila ljepega puobča. Mladi materi an novorojenčku želimo dosti sreče an zdravja.

SV. PETER SLOVENOV

Trpeč naj se priključi k Sovodnjam

Uprasanje ločitve Trpeča od Špeterke občine je že staro. Že 50 let se ljudje tele vasi potegujejo, de bi spadala njih vas pod občino Sovodnje. Špeter je od Trpeča deleč 8 kilometrov, Sovodnje pa samo 500 metru. Tu je zlo nerodna rječ za domačine, ker če imajo potrebo iti na občino muorejo zgubit pou dneva. Naj se zato uredi tista rječ, ker Špeter ne bo usuglih trbe nobedne škode, če se tistih deset hiš priključi Sovodnjam, ki so pripravljene sprejeti jih u svojo občino. Tu je buj, ker cerkveno že itak spada tista vas pod sovodenjsko faro.

Stroške za nardit use praktike za odcepitev Špeterke občine bi ljudje uzdariali sami.

VODOVOD U PETJAHU

Tehnični urad (Genio Civile) u Vidmu je dnu u zakup (appalto) impresi Mariini iz Borgaggia gradnjo novega vodovoda u Petjahu. Stroški za tisto djelo boju znašali 7,500.000 lir, ki jih bo krila država, en milijon pa občina. Za nardit tist vodovod boju nucali izvralo Kančija, ki leži u kraju Bročane pri Podborescu an bo potrebitno 3500 metru cevi (tubi).

Z djelom boju začel preca. Ljudje so zlo zadovoljni, saj boju takuo lahko pili iz lastnega vodovoda frišno an zdravo vodo.

UTOPLJENEC V NEFI

Pretekli teden je tragično konču u valoviu Nediže včini invalid Sellini Giu-

IZ NAŠIH VASI

seppe, star 38 ljet, doma iz Vidma. Mož je paršu za nekaj dni na obisk k svoji žlahti u Petjah an se je šu zjutraj umivat u Nedižu blizu Bijač. Ker je u tistem kraju voda zlo deroča an se je višno preveč nagnu an zgubiu raunotežje, je padu u vodo an se utopiu. Ušafali so ga martvega kajnskega 300 metru deleč od kraja, kjer je padu. Na kraj nesreče so preca paršli karabineri, potle pa še čedadski sodnik dr. Zuccarello. Z njihovim dovoljenjem so truplo parpejali u martvašnicu u Špeter od koder je biu pogreb.

Premestitev učiteljstva v Beneški Sloveniji

Na prošnjo učiteljstva boju s parvim otoberjam 1954 premeščeni u naši daželi tile učitelji:

Antoniocomi Renzo iz Drejana pri Mažerol u Skrila pri Tavorjani; Bevilacqua Silvia iz Crnega vrha (Podbonec) u Dolenjo Mjerso (Sv. Lenart Slovenov); Canauz Alberto iz Tavorjane u Čedad; Kavčič Gemma iz Kodromaca pri Prapotnem u Cubic; Cicutini Fides iz Mažerol u Aavorjano; Comelli Tarsilla iz Konaliča u Cernejo (Neme); D'Orlando Roberta iz Cenebole u Podklap; Durli Corinna iz Ahtna u Tramonti di Mezzo (Karnija); Fadon Amelia iz Podklapa u Fojdo; Jusič Rema iz Staro gore u Kravar; Olivieri Luigia iz Malino u Rekluž (Ahten); Piemonte Giuliana iz Mažerol u Buje u Furlaniji; Pittin Ida iz Ramandola u Konalič; Secco Luciana iz Trasaghis u Malino; Sturma Adele iz Črnej pri Nemah u Ravozu pri Paletu; Tomada Dimalo iz Tipane u Neme; Trinko Pia iz Matajurja u Trčmuni; Guccione Rosanna iz Rieti na Staro goro.

PODBONESEC

Nove ljudske hiše

Gradnja novih ljudskih hiš »Fanfanice gre lepo naprej an zato nismo, de boju na jesen narete. Usegá skupaj bo 8 zlo modernih stanovanj. Dosti naših, posebno mladih ljudi, se troštajo iti tja stanovat, a kaduo bo takuo srečen? Zatenkat bo osrečenih samo 8 družin.

CJESTA MERSIN-LOG

Začeli boju djelat drug del ceste, ki veže Mersin z dolino. Za nardit tisto djelo je bilo nakazanih nad tri milijone lir. Par tjem djelu boju imel zaposlitve kajnskih 50 djelouceu za približno tri meseca.

JAVNA DJELA U ČRNEM VRHU

Te dni so končali u Crnem vrhu z gradnjo zidane ograde okoli šole, ki so jo nardil pred ljeti. Stroške za tisto djelo je uzdarala občina (kamun). Par tjem djelu je djelalo cjele poljetje 15 naših djelancev.

Te dni so tud začeli popravljati an razširjati naš britof. Bla je rjes ura, de so

SOLSKE VESTI

Povišanje šolskih pristojbin

Ministrstvo za šolstvo je izdalо odlok, po katerem bodo že s prihodnjim šolskim letom povišali šolske pristojbine za srednje šole. Po teh predpisih bodo nove pristojbine naslednje:

Nižja srednja šola: sprejemni izpit in vpis 600 lir; šolnina za vsak razred po 1.000 lir; zaključni letni izpit 600 lir; nižji tečajni izpit 1.500 lir.

Višja gimnazija in licej: vpis 1.000 lir; šolnina za vsak razred 3.500 lir; letni izpit 1.000 lir; sprejemni izpit za licej in letni izpit po 2.000 lir vsak; zrelostni izpit 4.000 lir.

Učiteljišče: vpis 1.000 lir; šolnina za vsak razred po 2.000 lir; letni izpit 1.000 lir; zaključni izpit 2.000 lir; zrelostno spriztevalo 1.000 lir.

Stroškovna šola: pristojbina za diplomo 250 lir.

Stroškovna šola: pristojbina za diplomo 250 lir.

V naslednjih treh letih se bodo navedene pristojbine povišale postopoma za približno 40%. Ta nova odredba predvideva tudi popolno ali delno oprostitev pristojbin revnim dijakom z dobrimi uč-

začel z djelom, ker je bila prava sramota, de je biu naš britof u tajnem stajnu tarkaj ljet. Že ljeta an ljeta prej bi ga bilo trjeba razširit an porravit, a so nimar samo obečeval an zaučeval do donás. Pa se bi morebit oblasti še ne zganile, če se ne bi o tej zanemarjenosti razpravljalo u rimskem parlamentu pred dvemi ljeti. Naš britof je ratalo u zadnjih ljetih takuo prenapunjeno, de smo muorali prekopavat še neustrohjnene grobove. Tu se svjeda ni higijenično an niti prijetno. Trošamo se, de boju djelo preca nardil an takuo boju imjela trupla umrilih dostojno počivališče.

BRDO

Breženji so brez luči an brez ceste

Pousode no djelajo ceste, še ejtu k' škuže no ne koventajo. Tu Karnajski dolini so nardili cesto, ki na peje tu Povjak, cesto uón mez Čufine, cesto če je Repom an snje na jih djelajo. Tle par nas paj to souse spi an ve mamó vasi, ki za priti do njih u muore človek kobac hoditi po njim tesnem troju. Dan pražemplen Breg, vas, ki na steje 38 hiš s približno 150 ljudi, na niema ceste. Judje tele vasi no muorejo prenašati use ta na harbutu an majedan u se nanje z daleča nahordá nanje. E por so judje še oni, še oni no plačuvajo tase tej te družji.

REZIJA

Ustanovitev strokovne šole

Slišali smo, da bodo v Reziji zgradili novo strokovno šolo. Ta šola je v Reziji zelo potrebna, kajti doslej je niso imeli in je najbljža v Pontaljiju in torej je Rezijani niso mogli obiskovati. Prav zaradi tega je vsa rezijanska mladina, kakor tudi odrasli, vse brez kakršnega koli poklica. Ker domača zemlja ne nuditi toliko pridelka, da bi se mogli z njim preživljati, morajo seveda hoditi v inozemstvo na delo, kjer delajo v rudnikih ali pa kot poljski delavci. Sedaj je pa tudi težakov dovolj v tujih državah in zato je zelo težko dobiti zaposlitev v inozemstvu. Tuje države izbirajo in kličajo na delo le kvalificirane delavce in teh je malo v naših krajinah. Torej edini izhod iz bede je imeti kak poklic in zato je nujno potrebna strokovna šola.

Ta šola pa ne bo koristila samo mladih fantov ampak tudi dekletom. Tudi za nje se bo odprla lepo bodočnost, če bodo imele poklic. Medtem ko so sedaj hodile služiti po svetu kot dekle in pestunje, bodo imele v strokovni šoli možnost, da se izuče za šiviljo, veziljo, dobro kuharico itd. Pa tudi če ne bodo izvajale poklica, ki si ga bodo pridobile v šoli,

Jim bo znanje vedno koristilo v življenu.

Novico, da bodo najbrže že v jeseni pričeli z gradnjo strokovne šole, so Rezijani sprejeli z velikim veseljem. Njihovemu veselju se pridružujemo tudi mi in jim želimo mnogo uspeha in srečno bodočnost.

ZOPET NEURJE V NAŠI DOLINI

Nismo še pozabili škode, ki jo je povzročilo neurje pretekli mesec in zopet je prišla huda ura nad našo dolino. Reka Rezija je nenavadno narastla in močno poškodovala v širino 20 m zaščitni nasip mosta v kraju Braida pri Stolbici. Vrhina pruda se je zelo znižala in voda, ki se je zaganjala z vso močjo, je začela spodkopavati stebre, ki podpirajo most. Tudi most v Koritah, ki je bil zgrajen pred nekaj leti, je v nevarnosti. Deroča voda je namreč že spodkopala del stebrov temeljev.

Ker je nevarnost velika, da se mostova porušita, je nujno potrebno, da jih popravijo. Upamo, da bo občina poskrbel za to delo kmalu.

POTREBUJEMO BOLJŠI POŠTNI URAD

Kakor vidimo, občina Rezija zelo skrbi za olepšanje Ravence, kjer je sedež občine. Sedaj ko je bilo narejenih že toliko olepševalnih del, bi bilo prav, da bi se napravilo tudi kaj bolj nujnega in potrebnega. Mislimo namreč na poštni urad, ki je sedaj nastanjen v nekem zelo slabem poslopju in zakotnem kraju. Občina naj bi torej poskrbel, da se zgradi nova stavba bolj v središču Ravence ali pa naj se vzame v najem kakšna boljša hiša, ki bi mogla odgovarjati poštnemu uradu. Poštni urad danes usi potrebujejo, naj si bo domaćin ali izletnik in zato bi bilo prav, da se ta stvar uredi, saj bo tudi lep poštni urad pripomogel k olepšanju Ravence.

SMRTNA KOSA

V Sv. Juriju je umrl Tosoni Izidor, star 59 let. Pokojni je bil zelo poznan po vsej okolici, saj je bil izvoljen večkrat za občinskega svetnika in bil poleg tega tudi nekaj časa župan. Tosoni je bil po poklicu pek in je večdesetletij zadal s kruhom vso rezijansko dolino. Pogreba se je udeležilo zelo mnogo ljudi, pri opriprtju grobu pa se je od pokojnika poslovil z ganljivim govorom domači učitelj Clemente.

visokó, to bi tielo beti bizunjo narditi mjere ob kraju uóde, zak te perikul, ki na prestopi brieh an poplavi use njive.

NOVA ELEKTRIČNA CENTRALA TU KRUOŽAH

Culi smo pravič, ki no će prece začeti tu Kruožah djelati no novo električno centralo. Ta centrala na če beti nareta na tem štesim puštu, ki na je ta staro, kui no bi tieli uzdigniti mjeri kakih 20 metre visokó. Itako tu Kruožah to će priti no veliko jezeru. Djelo to će durati dvije ljeti an par njem no če dje lati kakih 200 djelancev.

700.000 LIR ZA CJEKERU U PODBRDU

Notranje ministrstvo (Ministero degli Interni) je dalo za pograviti cjerku tu Podbrdu 700.000 lir. Novico e jo parnesi znani furlanski deputat Schiratti.

Nova autobusna proga

Videm - Špeter

Ministrstvo za transport je dalo dovojenje za gor postaviti novo autobusno progo Videm-Špeter. Autobus bo začeu voziti s 26. žetnjakom t. l. an bo imeu tale vozni red:

Odhod iz Vidma: 7,10 an 11,35;

Odhod iz Čedadu pruot Špetru: 7,39 an 12,04.

U Špeter bo autobus parpeju ob 7,48 an 12,13.

Odhod iz Špetra: 8,50 an 13;

Odhod iz Čedadu pruot Vidmu: 8,59 an 13,09.</

Z A N A Š E D E L O

Okuliranje

Sadno drevje se okulira u času, kar je narbujočo, kar se lubje rado loči od lesa. Poljete, tujo je junija an zetnjaka se cjeplja al okulira na živo oko. Avošta an u začetku setemberja se cjeplja na speciale očesa. Ustavljena očesa se par tjem cjepljenju samo prirastejo, odčeneno pa še drugo pomlad. Zavoj ljeuših uspehu cjeplja sadjarji nimar na spreče očesa.

Zlahko očko se lahko ustavi na katjerokoli mjesto podlage, glauno je, de je zadost sočno. Jablanove an hruškove divjake se cjeplja navadno blizu tal. Cerješnje an breskve se cjeplja u krono al varh. Od usjeh cjepljeni je okuliranje narbujoča an narbuje hitra viža. Dobro razvita očesa, ki so potrebljena za okuliranje, so navadno sredi mladič. Spodnja očesa so slaba, ta gorenja pa so na nezdrivelih mladičih še slabovska.

Mladike iz katjerih boste rjezali očesa, narježite glin pred cjepljenjem an jim porježite še neolesene varšičke. Porježite pa tudi liste na en centimeter dolge pecije, za katjere parijemite očesa par ustavljanju na podlagi. Ker se flapa očesa slabovska nerada ujamejo, zavijte narjezane cjeplje u mokre cunje an jih dejte u mokar mah.

Okuliranje je, tež k smo prej povjedalo narbujoča viža cjepljenja. Na podlagi al divjaku prirastejo lub po dougem an počrjez u obliku velike črke T. Na mladiči odrježite kajšne tri centimetre doug ščitek (skudo) z očesom an pecijem. Ker pa se ne prirasteta na podlagu ne lub, ne les, ampak se združijo le žive stanicke kambija, odrježite ščitek takuo, de je malo lesa.

Na divjaku z nožem odprite malo luba ob podoužni zarjezi an dejte u odpartino ščitek. Ce je podlaga zadost sočna, gre ščitek z lahko za lub.

Cjeplje povežite z rafijo. Začnite povezovat od zgorej pruoti tlor. Notar danih očes sevjeide ne smijeta zavezat. Te cjeplje ni trjeba mazat s cjeplino smolo.

Notar dana očesa se prirastejo u nekaj dneh, kar se spozna ro tjem, de peciji par rahlem dotiku odpadejo, medtjem ku se par posušenih an neujetih očesih težku odločijo. Ce so podlaga še zadost sočne, slabe cjeplje lahko ponovite.

Narbuje se cjeplji kar je liepa ura, navadno po kajšnem dežju, kar so podlage narbujoča. Ce ni dežja, je dobro, ce divjake nekaj dni prej močno zalivate.

Breskova plesen (mufo)

Na spodnjih krajih breskovi listov se pokaže avošta, u časih pa že prej, bela prevleka, ku de bi bli listi posuti z moko. Na bounih listih se pokažejo na zgornjem kraju svetle lise an rege (magle). Breskova plesen pride potle tud na mladike an sadove. Boljezen uničite, ce proč odtartate boune liste. Se prej ku se boljezen pokaže pa prasite (spolveraj-

te) breskovo drevje u mjernih an sončnih dneh z zveplenim prahom.

Delo na polju

Zetuj je tu. Žito je trjeba požet, kar je slama armena an se ne more zrnja raniti z nohtom. Ce žito rveč zazdieleje, se lahko dosti zrnja zgubi. Posebno pšenice, še več pa ousa. Kar je njiva požeta jo preca preorite ali prekopajte. Za zguodnjim krompirjem an žitom seite činkvantin, ajdo (serežino), rjepe; sadite tud pozno zejé. Činkvantinu, ajdi an rjepe

muorate dobro pognojite. U tjem času so narbujoča umetna gnojila, ker se hitro stopijo. Ce ste parverni krompirju dobro gnojili s hljeuskim gnojem, za drugi pardeleki ni trjeba gnojiti. Zeju gnojite z gnojnico, sjerku pa z duščinimi gnojili. Poberite u pravem času z njive tud suhi fišou, de se ne osuje an porazgubi.

... u vinogradu

Ljetošnje poljetje je zlo dažeuno, začnu muorate še enkrat zveplat vinjike. Posebno muorate gledat na mlaude vinji-

Kako je trjeba napajat živino?

Voda je takuo potrebna za živenje ku fuotar. Živina buj težku prenasa žejo ku lakoto. Živina si ne more u svojem telesu nabjerati razerve vode, medtjem ku si lahko nardi rezervno hrano. Živau uzdarži brez hrane tarkaj časa, de ponuca do 50% staničnih beljakovin (albumine) svojega telesa, medtjem ku pogine že, ce izgubi 10% vode telesnega se stava.

Par odrasli živini tvori voda nad 50% telesne teže, par mladi pa veliko več. Takuo je na primer u telesu teleta (novorojenega) 75 do 80% žive teže voda, po petih mesecih starosti okuo! 68% par odrasli živini pa okuo 55%. U telesu suhe, slabo fuotrane živali je percent vode veliko večji ku u telesu dobro fuotrane živine.

Teluo od živine oddaja vodo par dihanju, par izhlapevanju kože (transpiracija), par potenu, s scenjem, z mljekom an takuo naprej. Izgubljeno vodo pa nadomesti živila ne samo par napajanju, ampak tud z vodo, ki je u fuotru, posebno u zelenem.

Od domačih živali nuca u primjeri z živo težo največ vode prasič, najmanj pa ouca an perutnina (kokos, gosi, race itd.). Od goveje živila ponuca par 'dnakim fuotru največ vode visoko mounzna krava, malo manj živila, ki djela, najmanj pa odrasu pitan vol.

Živila, ki pase an ki muora prehodit dougo pot do vode, že zavoj poti ponuca več vode an energije, kar gre lahko na škodo mlječnosti an povečanju žive teže. Živila nuca veliko več vode u suhih, gorkih poljetnih dneh, ku u zimskem času.

Napajajte živilo najmanj dvakrat na dan, u poljetnih dneh pa almanj trikrat. Živilne ne smijete napajat s preveč marzlo al z umazano vodo; za brejo živilo je nagobarno, de povarže.

Kopitarji (koni, mula, muš itd.) nucajo manj vode, posebno mule an muši, pa tud nekatjere konjske rase. Konj se zlo lahko prehlađi par napajanju, še pru posebno je trjeba gledat par napajanju mladih konj.

Konj je po svoji naravi zlo čista živila an bo rajši tarpež žejo, kakor bi pri umazano vodo. Ceglih konj ne nuca takuo dosti vode kakor krava, bi rad večino.

Če nosite mljeko u mlekarno, muorate gledat, de pride neizpremenjeno na dolčen kraj. Zlo važno je u kajšnih po-

krat piu. Zatujo je trjeba konja napajat najmanj trikrat na dan. Ugrjetega konja napajajte, ce je star, go dveh, mladega pa še po treh urah počitka. Nekatjer strokounjaki parporočajo, naj se da konju, ki ni preveč ugrjet, pred fuotranjem malo vode, de buj lahko je. Kadars med dželom al na poti napajate ugrjetega konja, je dobro, de potrosite po vodi malo sena al otrobu, de živna živau ne bo preveč hitro pila.

Prašič je narbuje živna živau, saj nuca 6 do 8 litru vode na vsak kg suhega fuotra. Ouca nuca le okuel dva litra vode na en kilogram suhega fuotra. Znano je, de u nekatjernih kolonjalnih daželih u času naše ouc ne napajajo. Mastnorepoce ouce uzdaržijo po več mjesecu brez vode. Koza ponuca malo več vode, ker je ponavadi tud buj mouzna kot ouca.

Nekaj besed o mljeku

Kar ste pomouzli kravo, odnesite mljeko preca iz hleva, de se ne nauzame smardljivih plinov an bakterij an ga tud preca precedite. Umazanija, ki pride med moužo u mljeko, mu poslabša kualitetu an mu zmanjšuje tarpežnost.

Z mljeko precedit se nucajo cedula več sort. Važno je sito, ki muora biti gosto an če je le mogoče dojlo; med niti dajte čistilno vato (bombaž) ali čisto cuño, ki jo usakikrat operete an prekuhatete; vato pa varžite u ogeni.

Mljeko je dobra hrana za bakterije, ki se posebno u gorkem mljeku množijo zlo hitro. Par toploti 20 do 25 gradov C se zlo razvijajo mlječnikislinske bakterije, ki storijo skisat mljeko. De se ohrani mljeko dougo časa sladkuo an frišno, ga muorate preca po precejanju ohladit. Posodo z mljekom postavite u marzlo vodo, ki jo večkrat menjajte, mljeko tud večkrat premješajte, de se dnakomerno ohladi. Bujoše an buj hitro se ohladi mljeko u marzli tekoči vodi, marzlem vodnjaku al podzemeljski jami. Ohlajeno mljeko daržite u hladnem prastoru, de se mu temperatura spet ne uzdigne. Mraz zadaržuje razvoj bakterij, kakor hitro pa se mljeko ogreje, se spet mnogo.

Če nosite mljeko u mlekarno, ne smijete nikul mješati večernega an jutranjega mljeka, ce ga niste prej dobro ohladili. Ce zmješate marzlo večerno an toplo jutranje mljeko, ima tista mješanica glin ta pravo toploto za dobar razvoj mlječnikislinskih bakterij, ki mljeko preca skisajo.

Če nosite mljeko u mlekarno, muorate gledat, de pride neizpremenjeno na dolčen kraj. Zlo važno je u kajšnih po-

ke, de ne ušafajo peronosporo al vinjiki-ni plesen (mufo). Kaduór je cjeplu u zeleno, naj ne pozabi škropit tud cjeplju. Tale mjesac tud lahko cjeplje vinjike na oko. Iz vinograda proč spravite plevev an poganke iz divje podlage. Nimir dobro prekopavajte vinograd, de bo ostanala u zemji mokruota, ki pomaga debelejne an zrejanje grozduja. Francoski pregovor pravi, de vaja za vinograd u tjem času več enkratno kopanje ku dva-kratno zalivanje.

... u kljeti

Tale mjesac pretočite vino u butilje, a muorate gledat, de ne pride vino u dočik z ajarjom. Pogledejte, ce so sodi ziliti! Vinu dodajte 5 do 10 gramov bisulfita, de ga s tjem ubranite usjen bojezni. Kljet odperjajte u hladnih urah.

živau ne bo preveč hitro pila.

Prašič je narbuje živna živau, saj nuca 6 do 8 litru vode na vsak kg suhega fuotra. Ouca nuca le okuel dva litra vode na en kilogram suhega fuotra. Znano je, de u nekatjernih kolonjalnih daželih u času naše ouc ne napajajo. Mastnorepoce ouce uzdaržijo po več mjesecu brez vode. Koza ponuca malo več vode, ker je ponavadi tud buj mouzna kot ouca.

Mlečarska posoda ne smije biti željezna an arjava, lahko pa je lončena, steklena, porcelanasta al iz pocinjene pločevine. Lesene so samo pinje an parprave za izdelavo sira an masla, ker se les težko čisti. Usa mlečarska posoda muora bit zelo čista. Po usakem nucu jo splaknite najprej u marzli vodi, potle umijte u vroči raztopini sode al japna, potle splaknite an posušite s čisto cunjo al se bujoše na soncu. Mlečarske posode ne smijete nikul nucat u druge namjene.

Mlečarska posoda ne smije biti željezna an arjava, lahko pa je lončena, steklena, porcelanasta al iz pocinjene pločevine. Lesene so samo pinje an parprave za izdelavo sira an masla, ker se les težko čisti. Usa mlečarska posoda muora bit zelo čista. Po usakem nucu jo splaknite najprej u marzli vodi, potle umijte u vroči raztopini sode al japna, potle splaknite an posušite s čisto cunjo al se bujoše na soncu. Mlečarske posode ne smijete nikul nucat u druge namjene.

De obdaržite posodo zarjes čisto an brez škodljivih bakterij, prekuhatite posodo večkrat u pepeunem lugu, leseno posodo pa umijte z japnenim mljekom, posušite na soncu an potle spet umijte. U marzli vodi splaknjuite posodo zatujo, de izperete mlječno beljakovino, ki bi u vročini stardjela an se nabrala na posodi.

Vjedite, de je uruh škuažej usjem napakan mljeka umazanija (umazano mlečarsko orodje, posoda, umazano vime, umazani hlevi an brez ajarja, umazane kljeti itd.). Malokdaj pridejo mlječne napake zavoj slabega an nepravilnega fuotranja al boljezni krau.

Napake mljeka se pokažejo preca po moži al pa malo buj pozno. Napake, ki se pokažejo preca, pouzroča boljezen krau an slab fuotar. Napake mljeka, ki se pokažejo u spravljenem mljeku, pouzročajo razni škodljivi mikroorganizmi, ki so paršli u mljeku, na mlječne posode an u skrambe zavoj nemarnosti an umazanije.

Lenart je zajokal. Ne toliko zaradi udarcev. Tedaj se mu je bil do konca razrešil vozel, ki ga je od prejšnjega večera tiščal v prsi. Bridkost, ki mu do tistega trenutka ni mogla v solze, mu je prekipača čez rob. Jokal je milo, zateglo, iz vsega srca. Jokal je zaradi olajšanja.

Ferjanč je pobral uro in sedel pod grm. Ves čas ni umaknil oči od kolesa. Terezka je tiho čepela in milo pogledovala Lenarta. Ko se je ta izjokal, se je pomaknil bliže, a je Ferjanču in Terezki obratal hrbel. Sramoval se je objokanega obraza. Zdaj pa jdal je težko zahlipal.

Tišina. Bilo je, kakor da je nekaj težkega leglo nad gmajno. Tudi Ferjanč ni imel več pravega veselja z uro. Vedno pogosteje je dvigal glavo in pogledoval Lenarta. Kaj, ce mu je zarezal gugalnicco zaradi hlačic! Prav za prav bi ga ne bil smel nabiti. Tega ne bo konca. Ali naj mar vedno posedajo vsak zase in napahujejo šobe?

Vtaknil je muho v kolesje, jo obesil in zagnal. V uri se je nekaj zganilo, započelo tek — tek!

»Glej, Lenart, ura teče!« Res, Lenart je rokazal obraz. Se je imel objokana lica, a mu je vedra luč sijala iz oči. Počutil se je lahkega, kakor

Kup na debelo

ZIVINA ZA ZAKOL

	Po kg.
Krave	L. 210 do 230
Voli	» 230 » 250
Jenice	» 225 » 245
Teleta	» 430 » 450
Ovce	» 150 » 160
Jagnjeta	» 325 » 355
Kozliči	» 370 » 390
Prešiči (100 do 150 kg)	» 400 » 420

ZIVINA ZA REJO

	Po glavi
Krave mlekarice	L. 13500 do 17000
Jenice	» 13300 » 17700
Prešiči do 20 kg	» 11250 » 15250

PERUTNINA - ZAJCI - JAJCA

	Po kg.

<tbl_r cells="2

F. BEVK: TRIJE TELEBANI

njihova neumnost.

Ukazal je pristeti dve skledi in jih postaviti pred Telebane. V prvi so bile črne češnje, a v drugi črni hrošči. Hrošči so gomazeli in poizkušali pobegniti na vse strani.

Med potjo so zagledali na cesti mrlja. Bil je to potnik, ki so ga razbojniki ubili in oropali.

Trije Telebani so bili dobrega srca, nesrečnik se jim je smilil, dolgo so stali ob njem in ga gledali. Prav tedaj je prijezdil po cesti tatarski policaj. Zagledal je mrlja, ob njem tri brate Telebane in se je ustavil.

»Kdo je umoril tega moža?« je vprašal tatarski.

Telebani so mu odgovarjali s tremi tatarskimi besedami, ki so jih znali.

»Mic, je dejal prvi.

»Zakaj pa ste ga umorili?« je vprašal policaj.

»Dolgov, je rekel drugi.

»Zaradi dolgov ste ga? Koliko pa vam je bil dolžan?«

»Krajcar, je zinil tretji Teleban.

Ko je policaj to slišal, je zvezal vse tri Telebane in jih odpeljal pred sodnika.

Trije bratje so tudi pred sodnikom ponovili, kar so že rekli policaju. Zato so jih vrgli v ječo, da jih obsodijo na smrt.

Sodnik pa je bil moder mož in se je zamisli nad Telebani. Čudno se mu je zdelo, da bi morilci kar tako priznali svojo krvodo. Kaj takega se še ni primenilo. Posumil je, da se trije bratje morada niso najedli pameti z veliko žlico. Sklenil je, da bo preizkusil, kolikšna je

Zec an zemja

Dan bót je džau zéc zemji: »A te se ne pohoniš maj? A stojiš simpri ta na tjem puoštu?«

»Motiš se, ne džala zemja, »ja jo se honim več kuj ti.«

»Čemó vidati, e džau zéc an začeu tejci. Dougo časa e teku an nazadnje e se ustrav. Bi e siguran, k' e vinču; potem e vidu, k' na je zemja še pod njegovimi nogami.

Spek e začeu tejci an e teku, fin k' o nje krepú.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a kadar je teu gor ustal, se nje mogu odtartat od kamana na katjerem je sedéu. Zastonj se je uperju za gor

ustat, an takuó uso nuoč je muoru sejet na tistem kamanu. Skadila se je usa njegova kuraža, tresu se je od strahu ku Šiba na vodi; moiti je rožar, molú je za te narbu zapušcene duše u vicah. Premišljavu je de kakuó ga je škrat užan je spozná, de Buoh ga je poštalu zatuó, ker tist dan je šu na jago brez bit par sveti maši. Ves obupan se je obarnu pruot Stari gori an je na uso muoč prosu Mater božjo, de naj mu pomaga še ankrat gor ustat.

Filip je hitro zastopu, de tist možič je biu škrat, ki se mu je špot djelu, ker je šu prazan damú. Filip je popadla jenza; je namjeru puš an ustrelu pruot možiču. Ardeči možič je uloviu use kugle u pest an jih je vargu spet pruot Filipu. Spet je Filip ustrelu an spet mu je škrat vargu kugle nazaj. Ves razkačen od jeze, je Filip skoču pruot škratu za ga omlatit do smarti; pa kadar ga je teu zgrabit, se je tele spremenu u zajca an je začeu tejci gor po brijevu, de se je kadijo za njim. Filip je teku za njim an streju kar je mū. Takuó, zajc naprej an Filip za njim, dok njesta paršlá gor na varh Matajura. Zajc se je partisnu u njekšan garnič an Filip je sedau na adán kaman z namjerjeno pušo.

Paršlá je tamá an o zajcu ni bilo ne duha ne sluha. Filip se je muor u podat naprej, a